

■ МИНУВШИНА

НАЙМАСШТАБНІШЕ ПРОМИСЛОВЕ СВЯТО

(ДО 80-РІЧЧЯ ВОЛИНСЬКИХ ТОРГІВ)

Наприкінці 1920-х років Волинське Рівне з 40-тисячним населенням стало господарчою столицею мальовничого краю, де перехрещувалися торговельні шляхи, що вели з Півночі на Південь - із Вільна до Львова, та з Заходу на Схід - із західних дільниць Польщі до Києва.

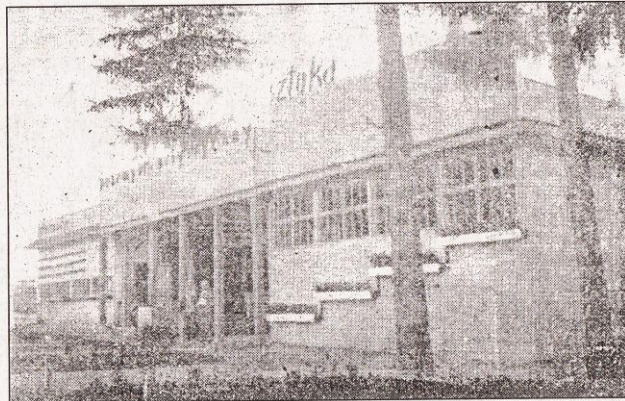
Розвиток господарства сприяв створенню ринку збуту для волинських виробників. Торги Волинські, організовані в 1930 році, мали спочатку виставковий характер і викликали велику зацікавленість всієї Польщі. Згодом вони переросли у Великі Торги Волинські. У павільйонах були товари 196 виробників з усієї країни. Змінився характер торгів, з виставки вони перетворилися у великий ярмарок, на якому найважливішою справою було укладення торговельних угод між волинськими виробниками та купцями, що прибули в Рівне.

Магістрат міста зрозумів, що великий вплив купців і відвідувачів принесе місту матеріальні вигоди, і допоміг організаційному комітетові в організації торгів. Ці ярмарки стали третіми за значимістю після Міжнародних Торгів у Познані та Торгів Східних у Львові, під назвою Foire de Volhynie, вони стали відомі навіть за кордоном.

У 1931 році у виставці взяли участь 212 учасників. У 1932 році - 156, у 1933 - 268. Зростало й число її відвіду-

вачів (воно перевищувало 40 тисяч, а щоденно - більше шести), а в 1938 році на IV Торгах було більше ста тисяч відвідувачів. Торги проходили на території майже сім гектарів, у мальовничому парку князя Любомирського (територія сучасного парку ім. Т.Г. Шевченка).

Перші павільйони, це були хати, криті солом'яно, далі йшли павільйони Польського Радіо та Міністерства Пошти і телеграфів, за ними павільйони, що представляли кустарну промисловість, кераміку, сільськогосподарську Палату, міську електростанцію. За ними - тютюнові кіоски, павільйон пивоварного заводу «Бергшльос», павільйон № 6 був присвячений важкій промисловості. Далі - садівні шкільки, павільйони польського Червоного Хреста, павільйон волинських рудників, де були представлені базальти з Янової Долини, каоліни з Дерманки, склозаводи. До речі, вся територія торгів була вимощена гранітними та базальтовими плитами з Волинських каменоломень.

У 1935 році було збудовано чотири нових павільйони, зокрема, 15-метровий маяк Морської і Колоніальної Ліги. За маяком було розташоване містечко з цікавими атракціями.

У центральному, найбільшому, павільйоні були представлені експонати фірм і виробників Рівного та його околиць. Багато експонатів було з Сарненського повіту, Ковеля, Рівного, Костополя, Кременеччини.

Милували око волинська вовна, гарні килими, гарбарсько-кушнірські вироби, але головне зацікавлення було до шкур і добре виправлених кожухів.

Серед експонатів значне місце відводилося овочам - горохівським і здолбунівським яблукам і грушам, горіхам і сливам із Кременця і навіть таким унікальним для Волині овочам, як родзинки зі Здовбиці, персики й виноград з Гоцанської гміни.

А велика гора спілих кавунів з Шубкова завжди була гордістю Торгів. Було тут представлене різноманітне насіння, цибуля з Корця, сушені овочі з Дерманя,

соки, мармелади, чудовий волинський мед та інше.

Особливу увагу заслуговував годівельний відділ. У 1934 році найкращим коням, що були представлені. Міністерство Рільництва присудило дві срібні медалі, чоти-

- фармацевтичні, будівельні й домашнього ужитку, самоходи, мотоцикли й ровери, санітарне спорядження, водотягово-каналізаційні й електротехнічні машини та знаряддя для промислу, книжки, радіоапарати, музичні інструменти тощо.

На час підготовки та проведення торгів залізниця надавала знижки, дирекція торгів турбувалася про дешеві квартири, утримання в готелях.

Останні, IX Торги, відбулися з 10 до 25 вересня 1938 року.

Протягом усього часу про Торги писала преса. Так, лише з 1 травня до 1 грудня 1936 року в 90 виданнях Польщі було вміщено 595 матеріалів стосовно цієї події. Дуже широко пропагувалися Торги серед волинського селянства. Газета «Молоде село» - орган Волинського Союзу сільської молоді, писала: «Селяни мусять самі зайнятися збутом своєї продукції, мусять вивчити ринки; пізнати ціни та торговельні шляхи, якими продукт їхньої праці мусить переходити. Такою дуже гарною нагодою будуть Великі Рівненські Торги».

Газета «Нова Скиба» теж закликала селян брати участь у торгах. «Таким чином, метою Торгів, - писала газета, - буде стягнути на Волинь покупців нашого збіжжя, околів, технічних рослин, живини й виробів народного промислу».

У 1939 році Рівне готувалося до X ювілейних Торгів. На засіданні міської ради вже був затверджений бюджет ярмарку в розмірі 64300 злотих. Планувалася дуже цікава й розширена програма. Щоб не збігалася дата, була досягнута домовленість із Дирекцією Львівського ярмарку. У Львові ярмарок мав відбутися 2-12 вересня, а в Рівному - 15-25. Але ці Торги так і не відбулися. 17 вересня 1939 року в Рівне ввійшли війська Червоної Армії. Так закінчилася історія Великих Волинських Торгів довоєнного періоду. Наприкінці 1990-х років у Рівному була відроджена традиція проведення Волинських торгів. Вони хоч і не мають такого розмаху, як колись, але історія продовжується.

Людмила ЛЕОНОВА,
державний архів Рівненської області

